

1958
cena 20

polja

1958

Knj. Op. 1997

maksim gorki

čovjek

U časovima duševne klonulosti, — kad se u sećanju bude senke prošlosti i od njih biva hladno oko srca, — kada misao, kao ravnodušno jesenje sunce, obasjava užasan haos sadašnjice i zlokobno se vrti u jednom mestu, nemoćna da se digne trvis, da leti napred, — u teškim časovima duševne klonulosti, snagom svoje uobrazilje, ja izazivam veličanstveni lik Čovjeka.

Čovek! Kao sunce da se rađa u grudima mojim, i u jarkoj svetlosti njegovoj, neizmeran kao svet, lagano korača napred! — i navise! tragično ići! Čovek!

Ja vidim njegovo ponosito seło i smeće, a boje oči, a u njima — izlike neustrašive, noćne Misli, one Misli što je stvarila ljudsku harmoniju vasiona, one veličanstvene snage koja u besućnim zamorenosti — savana bogova, a obara ih u epohama budnosti.

Izgubljen usred vasijskih pustinja, sam na komadiću zemlje koji neshatljivom brzinom juri nekuda u dubinu neizmernog prostranstva, razstrzavan mučnim pitanjem — „zašto postoji?“ — on se trebro kreće — napred! i — navise! na putu ka pobeđama nad svim tajnama zemlje i neba.

Ide on, roseći krvlju iz srca svoj teški, usamljeni, gordi put, i stvara od te plamene krvi — neuvele cvetove poezije; tužni krak svoje nemirne duše vešto u muziku pretvara, a od iskustva — stvara nauke, i ukrašavajući život svakim svojim korakom, kao sunce zemlju štedrim zracima, — kreće se on sve — navise! i — napred! zvezda vodilja zemljina...

...Veličanstven, gord i slobodan, on smeło gleda u oči istini i govori sumnjama svojim:

— „Vi lažete kad govorite da sam ja nemoćan, da je ograničeno saznanje moje! Ono — raste! Ja to znam, vidim, ja osećam, — ono u meni raste! Ja uspevam da moje saznanje raste snagom mojih stradanja i — znam — kad ono ne bi raslo, ja ne bih patio više nego ranije.

— „Ali sa svakim korakom ja sve više hoću, sve više osećam, sve više i dublje vidim, i taj brzi porast mojih želja jeste moćni porast moга saznanja!...

...Mene je stvorila Misao za to da raskinem, da srušim, da smrvin sve staro, sve usko i priljavo, sve što je zlo, — i da stvorim novo na čvrstim, Misliju sagrađenim temeljima slobode, lepote i — poštovanja prema ljudima!

— „Nepomirljivi neprijatelj sramne bede ljudskih želja, ja hoću da svaki od ljudi bude Čovek!...

— „Neke su proklete sve predrasude, sva pređubedenja i navike, koje su obavile mozak i život ljudi kao lepljiva paučina. One ne daju da se živi, vršeći nasilje nad ljudima, — i ja ću ih uništiti!

— „Moje je oružje — Misao, a čvrsta vera u slobodu Misli, u njenu besmrtnost i večiti porast njenog stvaralastva jeste nepresušivi izvor moje snage!...

— „Za Misao nema nerazumljivih tvrdava i nema neoborivih svetinja ni na zemlji ni na nebu! Sve stvara ona, i to joj daje sveto, neprikasno pravo da uništi sve što bi moglo da omete slobodu njenoga razvika.

— „Mirno uvidam da su predrasude komade starih istina, a oblaci zablude što saopružuje nad životom stvoreni su svi od pepela nekadašnjih istina, spaljenih plamenom te iste Misli koja ih je nekada stvorila.

— „I uvidam da pobeđuju ne oni koji beru plodove pobeđe, nego samo oni koji ostaju na bojnome polju...

— „Smisao života — vidim u stvaralastvu, a stvaralastvo je samo sebi dovoljno i bezgranično!

— „Idem da sagorim što ja snijim plamenom i da što dublje osvetlim tamu života. A smrt je za mene — moja nagrada.

— „Drugih nagrada meni ne treba, ja vidim: vlast je sramna i dosadna, bogatstvo — teško i glupo, a slava — predrasuda, ponika iz neumješnosti ljudi da čine sami sebe i iz njihove ropske navike da se ponižavaju!

Tako korača nemirni Čovek — napred! i — navise! sve — napred! i — navise!

(Prevela Biserija Lukić)

zapato u agrarnoj revoluciji

diego rivera

v. i. lenjin

„treba da sanjamo“

„Treba da sanjamo!“ Napišao sam to reći i uplašio sam se. Učinio mi se da sedim na „kongresu ujedinjenja“, naspram mene sede redaktori i saradnici „Radničkog dela“. I gle, ustaje drug Martinov i obraća mi se strogo lica: „A dozvolite da vas zapitam, ima li još autonomna redakcija pravo da sanja ne pitajući prethodno komitete partije?“ A za njim ustaje drug Kričevski (filozofski produbljujući druga Martinova, koji je već odavno produbio druga Plehanova) nastavlja još strožeg lica: „Ja idem dalje. Ja pitam: ima li kopšte pravo da sanja marksist koji ne zaboravlja da po Marksu čovečanstvo uvek postavlja sebi ostvarljive zadatke i da li je taktika proces razštenja zadataka koji rastu zajedno s partijom?“

Već od same pomisli na ta strašna pitanja mene podilaze

žmrci, i ja samo gledam — gde da se sakrijem. Pokušaću da se sakrijem iza Pisareva.

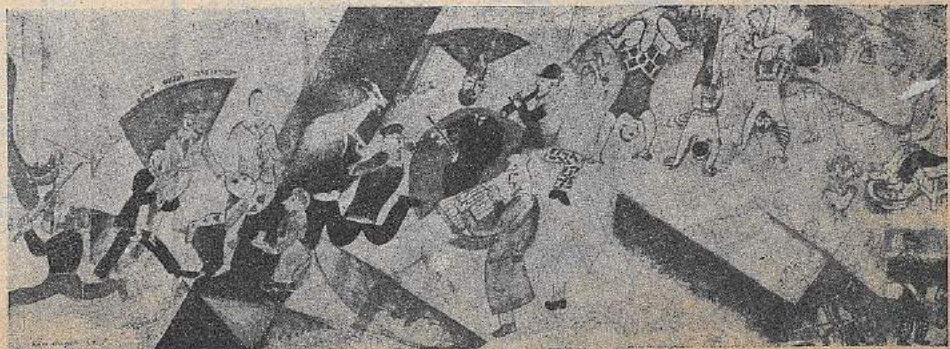
„Ima neslaganja i neslaganja — pisao je povodom pitanja o neslaganju snova i stvarnosti Pisarev. — Moji snovi mogu ići ispred prirodnog toka događaja, ili oni mogu udariti sasvim u stranu, onamo kuda nikakav prirodni tok događaja nikad ne može dovesti. U prvom slučaju snovi ne nanose nikakve štete; oni čak mogu pomagati i jačati energiju radnog čoveka... U takvim snovima nema ničeg što bi izopćavalo ili paralisalo radnu snagu. Naprotiv. Kad bi čovek bio potpuno lišen sposobnosti da tako sanja, kad on ne bi mogao ponekad istrčavati napred i u svojoj fantaziji posmatrati potpunu i završenu sliku one teoreme koja tek počinje da se formira pod njegovim rukama, — u

tom slučaju ja apsolutno ne mogu zamisliti koja bi to pobuda gonila čoveka da preduzima i dovodi do kraja zamršene i zamorne radove na polju umetnosti, nauke i praktičnog života... Neslaganje snova i stvarnosti ne nanosi nikakve štete, samo ako ličnost koje sanja ozbiljno veruje u svoje snove, ako pažljivo posmatra život, ako poređi svoju opažanja sa svojim kućama u vazduhu i uopšte apsolutno radi na ostvarenju svoje fantazije. Ako postoji neka dodirna tačka između snova i života, onda je sve dobro“.

Takvih snova, na žalost, ima oduvek malo u našem pokretu. I kriju su za to najviše pretstavnici legalne kritike i ilegalnog „priprepašna“, koji se razmeću svojom trezvenošću, svojom „blizošću“ „konkretnom“.

(Preveo Dragiša Žirković)

mark šagal

studija za zidne slike jevrejskog pozorišta u moskvi